

BRUGGE was ooit het bisdom met de meeste missionarissen ter wereld. Het telde misschien zelfs meer religieuzen en priesters in het buitenland dan in het eigen bisdom. Vandaar overigens dat de Brugse bisschop nog steeds wordt uitgenodigd voor Afrikaanse bisschoppensynodes. Mgr. Vangheluwe laat zich dat erfgoed welgevallen.

Al houdt zijn bisdom op landelijk niveau vaak zijn eigen koers aan, naar de grote wereldkerk wil het best wel eens ver over de bisdomgrenzen heen kijken. Zijn jaarlijkse pastorale reizen brachten de Brugse bisschop al in zo goed als alle continenten, van Mongolië tot Brazilië, van Polen tot Congo.

„Voor een deel doe ik dat uit plichtsbefef”, aldus monseigneur. „Een bisschop moet zich niet uitsluitend bezighouden met zijn eigen bisdom. Hij moet ook begaan zijn met de wereldkerk. Uit collegialiteit. Je wilt weten en liefst nog zelf ervaren hoe het er toegaat in de Kerk in andere delen van de wereld. Intussen ken ik wereldwijd heel wat bisschoppen en religieuzen. Vaak leven en werken zij in moeilijke omstandigheden. In een jonge Kerk die nog diepgang zoekt, maar die ook vele enthousiaste en jonge mensen op de been brengt. Soms in een context van vervolging, zoals in Pakistan of India niet zelden het geval is, of in een sterk politiek gekleurde situatie zoals in Latijns-Amerika. Met mijn bezoeken wil ik die kerkgemeenschappen steevast een hart onder de riem steken. Anderzijds leren deze reizen ook je eigen problemen te relativiseren.”

De bisschop voegt er meteen aan toe dat hij deze plicht beschouwt als één van de aangenaamste herderlijke taken van zijn ambt. Liefst trekt hij naar Afrika en met name Congo. Daar is de Kerk geliefd en gerespecteerd, draagt ze een duidelijke visie uit waarbij geloof en ontwikkeling hand en hand gaan, en wordt ze bovendien door de politieke wereld weinig gecontesteerd. Toch stapelen zich voor diezelfde Kerk in Congo tegelijk grote uitdagingen op.

Overwoekerd

„In een betrekkelijk korte periode van honderd jaar evangelisatie hebben Vlaamse missionarissen ontzettend veel verwezenlijkt in Congo”, zo maakt mgr. Vangheluwe de balans op. „Ze zijn meteen begonnen met het bouwen van scholen en dispensaria, gaven op die manier vanaf het begin geloof en ontwikkeling samen vorm. Vandaar dat vandaag al het grootste deel van de clerus Congolees is, terwijl priesters en religieuzen in Latijns-Amerika nog vaak Europeaan zijn.”

En de Brugse bisschop vervolgt: „Toch is het geloof nog niet stevig geworteld in de Afrikaanse cultuur. Andere invloeden – ik denk bijvoorbeeld aan de verontrustende opkomst van sekten – kunnen het plantje nog makkelijk overwoekeren. Zij dragen een heel andere gods- en mensvisie uit, die makkelijk ingang vindt, maar de

Religieuzen in het Zuiden bezoeken, een 'aangename plicht' voor mgr. Vangheluwe. © Sabine Desoete

‘Kerk redt Congo’

Net als vele van zijn collega's maakt mgr. Roger Vangheluwe, bisschop van Brugge, tijdens zijn vakantie graag tijd voor pastorale bezoeken in het buitenland.

Ditmaal kwam de uitnodiging van de zusters van de federatie Virgo Fidelis, die hun vijftigjarige aanwezigheid in Kisantu vieren. De bisschop koestert een voorliefde voor het Afrikaanse continent en blikt met Kerk+Leven graag terug op zijn bezoek aan Congo, dat na de verkiezingen van vorig jaar moeizaam op weg lijkt naar beterschap.

Lieve Wouters

Stabiliserende Kerk staat voor grote uitdagingen

Vijftig jaar Virgo Fidelis Kisantu

Op zo'n 120 km ten zuiden van Kinshasa ligt Kisantu. In de jaren 1920 werd hier een ziekenhuis opgericht met de naam Medische Stichting van de Universiteit van Leuven in Congo, geleid door de zusters van liefdadigheid van Namen. Na hun vertrek werden ze vervangen door zusters van Vladslo. Maar dat blijkt niet genoeg om het hospitaal te runnen. Mgr. Kimbondo, bisschop van Kisantu en eerste Congolese mijterdrager, dringt er bij zijn Brugse collega mgr. Desmet op aan meer zusters-verpleegkundigen te sturen.

In 1957 ontstaat de federatie Virgo Fidelis, bestaande uit een tiental congregaties die in een roulement willen meewerken aan de overzeese solidariteit met het ziekenhuis van Kisantu. Dankzij de kennis en de middelen die deze zusters meebrengen, ontwikkelt het medisch centrum, dat nu de naam Sint-Lucasziekenhuis krijgt, zich razendsnel. Op het hoogtepunt telt de federatie vijftig zusters in Kisantu. Sommigen draaien slechts beperkte tijd mee in het systeem, anderen zouden er de rest van hun leven blijven. Momenteel zijn er nog zes West-Vlaamse zusters in Kisantu. De opvolging is veilig gesteld in de vorm van gekwalificeerd en gemotiveerd personeel, maar financiële steun uit Vlaanderen, verzekerd via ngo Memisa, blijft meer dan welkom.

Zuster Nicole. © Sabine Desoete

ontwikkeling niet ten goede komt. Zij spelen in op het antieke geloof van mensen in boze geesten, waardoor zij hun armoede en onwetendheid aanvaarden in plaats van te streven naar zelfontplooiing. In het verleden werd soms een karikatuur gemaakt van hoe de Kerk haar solidariteit koppelt aan geloofsoepvoeding, maar eigenlijk vertrekt die visie van een diepe waarheid. De Kerk ziet het geheel van de mens. Als je iemand leert lezen en schrijven, moet die persoon daar ook de zin van inzien.”

Immiddels dunnen de rangen missionarissen in Congo uit. Wat na hen? Het onderwijs en de gezondheidszorg, waarin zij zoveel hebben geïnvesteerd, staan er na zoveel jaren dictatuur en oorlog slecht voor. Samen met het wegvalen van blanke religieuzen verdwijnt ook vaak de steun van congregaties en sympathisanten uit Vlaanderen. De lokale Kerk is zo arm, dat ze haar eigen personeel niet kan betalen. Financiering door de staat is in Congo al helemaal een droom. Priesters die in België komen studeren, kiezen daarom soms eieren voor hun geld en keren niet terug. Anderen starten een eigen kerkje of sekte en teren op giften van aanhangers, voor zo lang het duurt.

Prille democratie

„Het debat over de kerkfinanciering woedt vandaag volop”, vertelt mgr. Vangheluwe. „Men begrijpt nu waarom de missionarissen vroeger veefokkerijen hadden en zich niet zelf te goed deden aan het vlees, maar de winst bestendigden. Er circuleren allerhande voorstellen om geld in 't laatje te brengen. Probleem is de abominabele infrastructuur. Je kunt wel wat produceren, maar je moet je producten ook nog vervoerd en verkocht krijgen. Een jeep is al een onschatbare rijkdom.”

Net omdat in de visie van de Congolese katholieke Kerk geloof en vooruitgang hand in hand gaan, spande zij zich enorm in voor het democratiseringsproces. De voorzitter van de verkiezingscommissie was een priester en het was vooral dankzij de inzet van parochies dat tot in de kleinste gehuchten aan bewustmaking werd gedaan. Maar die inzet voor een meer stabiele staat houdt soms ook het sluiten van compromissen in en dat wordt niet altijd goed begrepen. „De Kerk moet een uiterst delicate weg bewandelen tussen het steunen van een prille democratie en het veroordelen van wantoestanden. Er is immers nog altijd sprake van corruptie.”

Hoewel de bevolking een veel-er afwachende houding aanneemt en geen te grote hoop durft koesteren, overheerst in het land volgens de Brugse bisschop toch het gevoel dat beterschap niet onmogelijk is. „Ook de Belgische ambassadeur in Kinshasa en de nuntius waren gematigd positief over de toekomst van Congo”, klinkt het. „De toestand is zeker niet hopeloos. Bij een aantal politici bestaat goede wil. Onze solidariteit is niet zonder vrucht en blijft nodig.”